

Redactioneel Boekman 63

Fotografie

Anita Twaalfhoven

De fotografie heeft in de afgelopen decennia een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Fotomusea, foto-exposities en foto-manifestaties zijn als paddestoelen uit de grond geschoten. Nederlandse fotografen als Inez van Lamsweerde, Anton Corbijn, Rineke Dijkstra of Margi Geerlinks maken furore tot ver over de grens, een steeds breder publiek omarmt het medium en foto's brengen soms meer geld op dan schilderijen.

Maar met het succes zijn ook de kritische geluiden toegenomen. Kunstcriticus Hans den Hartog Jager noemde fotografen in het *NRC Handelsblad* 'luie schilders' en hij hekelde de nivelleringsring in musea, waar 'elke sukkel met drie jaar kunstacademie en een Hasselblad' mooie plaatjes zou mogen exposeren. Sindsdien speelt zich in de media een verhitte discussie af over het kunstgehalte in de hedendaagse fotografie. Is fotografie kunst met een grote 'K' of onderdeel van een brede beeldcultuur waar het onderscheid tussen 'hoge kunst' en 'lage kunst' geen rol van betekenis speelt?

Boekman opent met een terugblik op de recente discussie tussen fotografen, kunstcritici en curatoren en vroeg diverse auteurs naar hun mening over de toekomst van het fotografie-beleid. Er gebeurt veel in de Nederlandse fotografie. Zo zagen maar liefst vier fotomusea het licht: het Fotomuseum gelieerd aan het GEM in Den Haag, Foam en het Huis Marseille te Amsterdam en het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam. 'Da's mooi, vooral voor de fotografen. Hebben ze eindelijk een beetje speelruimte', schrijft Eddie Marsman. Maar met beleid had en heeft het allemaal weinig te maken, vindt hij. 'Fotografiebeleid in Nederland? Ieder voor zich en niks voor hen allen!'

Het beleid speelt zich af in de sfeer van een eilandencultuur waar samenhang en samenwerking ontbreken. Een decennialange strijd tussen de steden Rotterdam en Amsterdam zette hierin de toon. Eerst over de vraag waar het Nederlands Foto Instituut moest komen en daarna, in verhevigde vorm, over de vraag welke instellingen het Wertheimer legaat mochten beheren, zo constateert André Nuchelmans.

En hoe ziet de rijksoverheid fotografie? De bemoeienis van het rijk is marginaal, zo blijkt uit de cultuurnota 2005-2008. Welgeteld twee van de ruim 400 daarin opgenomen instellingen zijn primair gericht op het terrein van de fotografie: het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam en Noorderlicht in Groningen. Hun gezamenlijke ondersteuning bedraagt net iets meer dan een miljoen euro, zo'n 0,2% van het cultuurbudget van het rijk.

De fotografie is tot grote bloei gekomen, maar de ondersteuningsstructuur heeft hiermee geen gelijke tred gehouden. 'Het is van belang dat in de Cultuurnota aandacht wordt besteed aan het brede begrip fotografie, dat het niet slechts wordt beschouwd als onderdeel van de beeldende kunst of onderdeel van het erfgoed', vindt Edie Peters.

Mirelle Thijsen legt de vinger op een andere zwakke plek. De fotografie schreeuwt om wetenschap, vindt zij. 'Theorievorming is van wezenlijk belang voor de opleiding van gespecialiseerde wetenschappelijke onderzoekers, curatoren, conservatoren en critici, voor de professionalisering van beroepsfotografen, evenals voor de opvoeding van het grote publiek.'

Waar het de fotografie eveneens aan ontbreekt, zijn de middelen om maatschappelijk breder te kunnen integreren, stelt Els Barents. 'Evenzo is het leren kijken naar en reflecteren op wat beelden, of afbeeldingen te zeggen hebben, iets wat niet aan de staat, maar aan de straat wordt overgelaten.'

Wat hiervan het effect kan zijn blijkt uit maatschappelijk onbegrip voor de betekenis en context van fotografie. Zo werd vlak voor het ter perse gaan van deze Boekman bekend dat de Nederlandse tentoonstelling van hedendaagse kunst 'Crysalis' in het Zuid-Italiaanse Bari voor grote ophef heeft gezorgd. De kunstfoto 'Butterfly', van de in dit nummer geïnterviewde Margi Geerlinks, heeft bij de Italianen verontwaardigde reacties opgeroepen. Op de promotieposter is in zijaanzicht een overigens onschuldig gefotografeerd naakt meisje te zien, met op haar schouder een grote vlinder. De Italiaanse justitie heeft de zaak in behandeling. Zoals journaliste Sacha Bronwasser in een recente lezing zei: 'Fotografie is vele malen groter en omvattender en beroert ons leven veel meer dan de beeldende kunst, waarmee zij heel soms samenvalt.'

Geïnspireerd door de focus op beeld in deze

Boekman heeft de vormgeving in samenwerking met Joseph Plateau een andere uitstraling gekregen. Ook is met ingang van dit nummer een themaloze rubriek onder de titel 'Uitgelicht' opgenomen.